

مقدمه

سابقه بررسی در مورد قیمت‌ها و محاسبه شاخص‌های ذیربط در نقاط شهری و روستایی کشور که در حال حاضر توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و مرکز آمار ایران انجام می‌گیرد به شرح زیر است:

الف) شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری ، شاخص بهای تولیدکننده ، شاخص بهای عمده فروشی کالاها و شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری :

برای اولین بار ، بانک ملی ایران در سال ۱۳۱۵ ، محاسبه شاخص هزینه زندگی و شاخص بهای عمده فروشی کالاها را در نقاط شهری آغاز کرد.

در سال ۱۳۳۸ ، با تغییر سال پایه ، محاسبه شاخص هزینه زندگی و شاخص بهای عمده فروشی کالاها مورد تجدید نظر قرار گرفت و با تأسیس بانک مرکزی ایران در سال ۱۳۳۹ ، مسئولیت تهیه شاخص‌های مزبور به این بانک محول شد. بانک مرکزی ایران در سال ۱۳۴۸ ، با پایه قرار دادن سال مزبور ، تجدید نظر دوم را از محاسبه شاخص هزینه زندگی و شاخص بهای عمده فروشی کالاها به عمل آورد. با افزایش قیمت نفت در سال ۱۳۵۳ که تحولاتی را در اوضاع اقتصادی کشور پدید آورد، سال مزبور به عنوان سال پایه در نظر گرفته شد و بر همین اساس ، محاسبه شاخص‌های مذکور ، برای سومین

بار مورد تجدید نظر قرار گرفت. در سال ۱۳۶۱ ، با توجه به تغییرات ایجاد شده در الگوی مصرف خانوارها که ناشی از تحولات اقتصادی و اجتماعی بعد از انقلاب اسلامی بود، با انتخاب سال مزبور به عنوان سال پایه ، چهارمین تجدید نظر در زمینه محاسبه شاخص‌های مذکور به عمل آمد.

با توجه به تحولات اقتصادی و اجتماعی کشور ، مرکز آمار ایران به عنوان مرجع رسمی آمار کشور سال ۱۳۶۱ را به عنوان سال پایه در محاسبه «شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران» انتخاب کرد. مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۱ سال پایه را برای «شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران» از سال ۱۳۸۱ به سال ۱۳۹۰ تغییر داد. این تغییر در سال ۱۳۹۱ برای «شاخص بهای عمده فروشی کالاها در ایران» نیز صورت پذیرفت. از این رو شاخص‌های مربوط به سال‌های گذشته مورد تجدید نظر قرار گرفته است.

ب) شاخص بهای کالاها و خدمات مصرف خانوارها در نقاط روستایی :

در سال ۱۳۵۳ برای اولین بار مرکز آمار ایران طرح آمارگیری از قیمت خرده فروشی تعدادی از کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی را به مرحله اجرا در آورد و از آن زمان نتایج حاصل از آمارگیری‌های مذکور

را تا مهرماه سال ۱۳۵۷ همه ساله به صورت متوسط قیمت کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی، در قالب نشریات فصل و سالانه منتشر کرد.

پس از آن نتایج نیمه دوم سال ۱۳۵۸ و نیمه اول سال ۱۳۵۹ طرح آمارگیری فوق به صورت متوسط قیمت و شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی روستایی در اختیار علاقمندان قرار گرفت.

از سال ۱۳۶۱ لغایت ۱۳۷۵، شاخص بهای خرده فروشی کالاها و خدمات مصرفی خانوار در نقاط روستایی، بر اساس سال پایه ۱۳۶۱ تهیه و منتشر می شد. بر اساس آخرین تجدید نظر در سال پایه و انتخاب سال ۱۳۹۰ به عنوان سال پایه، آمارهای ذیربط برای سال های ۱۳۹۱ تاکنون به تفکیک استان ها و کل کشور تهیه و منتشر می شود.

جداول آماری ارائه شده در این فصل به شرح زیر است:

- جدول مربوط به شاخص های کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری

- جدول مربوط به شاخص های کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی

تعاریف و مفاهیم

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی: معیار سنجش تغییرات قیمت تعداد معین و ثابتی از کالاها و خدمات مورد مصرف خانوار نسبت به سال پایه، شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی نامیده می شود. شاخصی که بدین گونه بدست می آید، صرفاً تغییراتی را که در اثر تغییر قیمت در هزینه زندگی پدید می آید مورد سنجش قرار می دهد.

طبقه بندی در گروه های کالاها و خدمات: طبقه بندی کالاها و خدمات شاخصهای قیمت، براساس ماهیت آنها و طبقه بندی های بین المللی و نیازهای ملی انجام گرفته است، ولی مبنای کلی، همان طبقه بندی پیشنهادی سازمان ملل (SNA) برای خرده فروشی و SITC (برای عمده فروشی) می باشد که بنا بر ملاحظات اقتصاد ایران، تغییراتی در آن داده شده است.

در این طبقه بندی ها، کالاها و خدمات به چند گروه بزرگ تقسیم می شوند که هر یک از آنها چندین زیر گروه دارد، گروه های بزرگ را گروههای اصلی و زیرگروههای آنها را گروه های فرعی کالاها و خدمات می نامند.

ضریب اهمیت: سهمی که هر کالا خدمت در مجموع هزینه خانوار در یک مقطع زمانی مشخص داراست، ضریب اهمیت نامیده می شود. این ضریب، مهمترین ضوابط انتخاب کالاها و خدمات برای شاخص های مختلف است.

سال پایه: سال پایه سال معین و ثابتی است که درصد تغییرات شاخص، نسبت به آن سنجیده می شود و شاخص آن برابر ۱۰۰ است و غالباً ضرایب اهمیت مربوط به آن سال، در تهیه شاخص مورد استفاده قرار می گیرد. **نقاط شهری:** کلیه نقاطی که در سال پایه ۱۳۸۱، دارای شهرداری می باشند، توسط مرکز آمار ایران شهر تلقی شده اند.

شهرهای بزرگ: کلیه شهرهایی که در سال پایه ۱۳۸۱، بیش تر از ۱۰۰۰۰۰ نفر جمعیت داشته اند، شهر بزرگ تلقی شده اند.

شهرهای کوچک: کلیه نقاطی که در سال پایه ۱۳۸۱، بیش‌تر از ۴۹۹۹ نفر و کمتر از ۱۰۰۰۰۰ نفر جمعیت داشته‌اند، شهر کوچک تلقی گردیده‌اند.

نقاط روستایی: کلیه نقاطی که در زمان سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۸۱ فاقد شهرداری بوده‌اند نقاط روستایی اطلاق می‌شوند.

نوع کالاهای مورد قیمت‌گیری: کلیه کالاهای مورد قیمت‌گیری از نوع کالاهای نو و سالم بوده و انواع معیوب، ناسالم و مستعمل آنها مورد نظر نیست.

قیمت‌های کالاها و خدمات: منظور از قیمت کالاها و خدمات، قیمت‌های نقد کالاها و خدمات می‌باشد و قیمت نسیه و یا اعتباری (پرداخت چک وعده دار و سفته) و اقساطی برای خرید کالاها و خدمات مطرح نمی‌باشد.

گزیده اطلاعات

شاخص بهای کالا و خدمات مصرفی خانوارهای شهری در سال ۱۳۹۲ با افزایشی به میزان ۳۷/۸ درصد نسبت به سال قبل به عدد ۱۷۷/۵ (بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰) رسید. بیشترین افزایش این شاخص مربوط به سبزی‌ها و حبوبات با عدد ۲۸۰/۲ بود که افزایشی معادل ۷۴/۱ درصد نسبت به سال قبل داشته‌است و کمترین افزایش این شاخص مربوط به آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها با ۱۳۵/۸ (۱۲ درصد) می‌باشد.

شاخص بهای کالا و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی در سال ۱۳۹۲، ۱۸۵ بوده‌است که نسبت به سال قبل ۳۸/۱ درصد افزایش داشته‌است.

۲۱- شاخص‌های قیمت سالنامه آماری استان لرستان- ۱۳۹۲

۲۱-۱- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری برحسب گروه‌های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه‌های فرعی (۱۳۹۰=۱۰۰)

گروه‌های کالاها و خدمات	ضریب اهمیت	۱۳۹۱	۱۳۹۲	درصد تغییر سال ۱۳۹۲ نسبت به سال ۱۳۹۱
شاخص کل.....	۱۰۰	۱۲۸/۹	۱۷۷/۵	۳۷/۸
گروه‌های اصلی و فرعی				
خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات.....	۴۳/۳۴	۱۴۸/۱	۲۱۸	۴۷/۲
خوراکی‌ها.....	۳۸/۱۷	۱۴۷/۹	۲۱۷/۲	۴۶/۹
نان و غلات.....	۹/۷۸	۱۳۹/۷	۲۰۷/۷	۴۸/۶
گوشت قرمز، ماکیان و فرآورده‌های آنها.....	۹/۸۷	۱۵۷/۱	۲۱۸/۹	۳۹/۳
ماهی و صدف داران ^(۱)	۰/۷۴	۱۵۹/۴	۲۴۶/۸	۵۴/۸
لبنیات و تخم مرغ.....	۴/۱۶	۱۴۴/۸	۲۰۷/۶	۴۳/۳
روغن‌ها و چربی‌ها.....	۲/۴۷	۱۴۱/۶	۲۱۵/۴	۵۲/۱
میوه‌ها و خشکبار.....	۳/۱۹	۱۵۰/۵	۲۱۸/۵	۴۵/۲
سبزی‌ها و حبوبات.....	۴/۹۱	۱۶۰/۹	۲۸۰/۲	۷۴/۱
قند و شکر و شیرینی‌ها.....	۲/۶	۱۲۸/۳	۱۷۷/۲	۳۸/۱
ادویه و چاشنی‌ها.....	۱/۱۹	۱۳۰/۳	۱۸۶/۵	۴۳/۱
چای و سایر آشامیدنی‌ها.....	۱/۹۷	۱۴۶/۶	۲۲۳/۷	۵۲/۶
دخانیات.....	۱/۱۲	۱۵۹/۴	۲۴۵/۱	۵۳/۸
کالاهای غیر خوراکی و خدمات.....	۵۶/۶۶	۱۳۱/۴	۱۶۱/۸	۳۳/۳
پوشاک و کفش.....	۹/۵	۱۳۶/۲	۱۹۰/۴	۳۹/۸
مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها.....	۱۶/۷۱	۱۱۵/۶	۱۴۵/۸	۲۶/۲
مسکن.....	۱۱/۲۸	۱۱۳/۹	۱۴۸/۷	۳۰/۶
اجاره.....	۹/۹۸	۱۱۳/۱	۱۴۶/۹	۳۰/۱۰
نگهداری و تعمیر واحد مسکونی.....	۱/۳	۱۴۳/۹	۲۱۱/۴	۴۷/۱۰
آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها.....	۵/۴۳	۱۲۱/۲	۱۳۵/۸	۱۲/۰
مبلمان و لوازم خانگی و تعمیر و نگهداری آن‌ها.....	۷/۵۲	۱۳۴/۱	۱۹۱/۸	۴۳/۱
بهداشت و درمان.....	۶/۴۸	۱۱۸/۹	۱۸۰/۸	۵۲/۱
حمل و نقل.....	۸/۲	۱۲۳/۴	۱۷۳/۴	۴۰/۵

۱-۲۱ - شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری برحسب گروه‌های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه‌های فرعی (دنباله) (۱۳۹۰=۱۰۰)

گروه‌های کالاها و خدمات	ضریب اهمیت	۱۳۹۱	۱۳۹۲	درصد تغییر سال نسبت به سال ۱۳۹۱
ارتباطات.....	۱/۴۱	۱۰۳/۶	۱۱۹/۹	۱۵/۷
تفریح و فرهنگ.....	۳/۰۵	۱۱۵/۳	۱۴۷/۵	۲۸/۰
آموزش.....	۰/۹۲	۱۰۳/۲	۱۲۵/۵	۲۱/۶
هتل و رستوران ^(۲)	۲/۲۶	۱۳۴	۲۰۵/۲	۵۳/۱
کالاها و خدمات متفرقه.....	۲/۶۹	۱۴۲/۵	۱۸۶/۱	۳۰/۶
گروه‌های اختصاصی				
کالاها.....	۷۶/۳۲	۱۳۹/۱	۱۹۴/۲	۳۹/۶
خدمات..	۲۳/۶۸	۱۱۴/۹	۱۵۴/۷	۳۴/۷
شاخص کل ^(۳)	۹۱/۴۹	۱۳۲/۶	۱۸۴/۸	۳۹/۳

(۱) ضریب اهمیت و شاخص ماهی‌ها و صدف‌داران در سرگروه گوشت قرمز، ماکیان و فرآورده‌های آن‌ها منظور شده است.

(۲) ضریب اهمیت و شاخص هتل در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات و رستوران در گروه خوراکی‌ها منظور شده است.

(۳) شاخص کل منهای ارزش اجاری واحدهای مسکونی ملکی.

مأخذ: مرکز آمار ایران. (رپ).

۲۱- شاخص های قیمت سالنامه آماری استان لرستان- ۱۳۹۲

۲۱-۲- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی برحسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه های فرعی (۱۳۹۰=۱۰۰)

گروه های کالاها و خدمات	ضریب اهمیت	۱۳۹۱	۱۳۹۲	درصد تغییر سال ۱۳۹۲ نسبت به سال ۱۳۹۱
شاخص کل.....	۱۰۰	۱۳۳/۹	۱۸۵/۰	۳۸/۱
گروه های اصلی و فرعی				
خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات.....	۴۳/۳۴	۱۵۳/۹	۲۲۰/۶	۴۳/۳
خوراکی ها.....	۳۸/۱۷	۱۵۴	۲۱۸/۴	۴۱/۸
نان و غلات.....	۹/۷۸	۱۳۷/۲	۱۶۳/۳	۱۹/۰
گوشت قرمز، ماکیان و فرآورده های آنها.....	۹/۷۸	۱۷۳/۸	۲۴۱/۳	۳۸/۸
ماهی و صدف داران ^(۱)	۰/۷۴	۱۵۸	۲۴۶/۰	۵۵/۷
لبنیات و تخم مرغ.....	۴/۱۶	۱۴۰/۷	۲۰۲/۴	۴۳/۸
روغن ها و چربی ها.....	۲/۴۷	۱۴۷/۴	۲۱۱/۶	۴۳/۶
میوه ها و خشکبار.....	۳/۱۹	۱۳۵/۹	۲۰۶/۲	۵۱/۸
سبزی ها و حبوبات.....	۴/۹۱	۲۱۲	۴۲۲/۸	۹۹/۴
قند و شکر و شیرینی ها.....	۲/۶	۱۲۶/۹	۱۷۵/۹	۳۸/۶
ادویه و چاشنی ها.....	۱/۱۹	۱۲۶/۷	۱۸۲/۷	۴۴/۲
چای و سایر آشامیدنی ها.....	۱/۹۷	۱۳۶/۴	۲۳۵/۶	۷۲/۸
دخانیات.....	۱/۱۲	۱۷۶/۹	۲۸۳/۰	۶۰/۰
کالاهای غیر خوراکی و خدمات.....	۵۶/۶۶	۱۲۰/۶	۱۶۱/۱	۳۳/۶
پوشاک و کفش.....	۹/۵	۱۳۶/۱	۱۹۴/۶	۴۳/۰
مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت ها.....	۱۶/۷۱	۱۰۸/۱	۱۳۳/۷	۲۳/۷
مسکن.....	۱۱/۲۸	۱۱۳/۷	۱۴۸/۲	۳۰/۳
اجاره.....	۹/۹۸	۱۱۳/۱	۱۴۶/۹	۳۰/۰
نگهداری و تعمیر واحد مسکونی.....	۱/۳	۱۱۹/۵	۱۵۹/۴	۳۳/۴
آب، برق، گاز و سایر سوخت ها.....	۵/۴۳	۱۰۱/۴	۱۱۶/۵	۱۴/۹
مبلمان و لوازم خانگی و تعمیر و نگهداری آن ها.....	۷/۵۲	۱۳۳/۳	۱۹۵/۵	۴۶/۶
بهداشت و درمان.....	۶/۴۸	۱۱۵/۳	۱۷۱/۱	۴۸/۴
حمل و نقل.....	۸/۲	۱۲۱/۱	۱۵۰/۸	۲۴/۵

سالنامه آماری استان لرستان - ۱۳۹۲ ۲۱ - شاخص های قیمت

۲-۲۱ - شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی برحسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه های فرعی (۱۳۹۰=۱۰۰) (دنباله)

گروه های کالاها و خدمات	ضریب اهمیت	۱۳۹۱	۱۳۹۲	درصد تغییر سال نسبت به سال ۱۳۹۱
ارتباطات.....	۱/۴۱	۱۰۴/۸	۱۲۷/۶	۲۱/۷
تفریح و فرهنگ.....	۳/۰۵	۱۱۲/۶	۱۴۱/۹	۲۶/۰
آموزش.....	۰/۹۲	۱۰۱/۸	۱۲۳/۲	۲۱/۰
هتل و رستوران ^(۲)	۲/۲۶	۱۲۶/۶	۱۸۰/۰	۴۲/۱
کالاها و خدمات متفرقه.....	۲/۶۹	۱۵۰/۱	۲۰۸/۵	۳۹/۰
گروه های اختصاصی				
کالاها.....	۷۶/۳۲	۱۴۱/۳	۱۹۷/۲	۳۹/۶
خدمات..	۲۳/۶۸	۱۱۵/۷	۱۵۴/۶	۳۳/۶
شاخص کل ^(۳)	۹۱/۴۹	۱۳۵/۷	۱۸۸/۲	۳۸/۷

(۱) ضریب اهمیت و شاخص ماهی ها و صدف داران در سر گروه گوشت قرمز، ماکیان و فرآورده های آن ها منظور شده است.

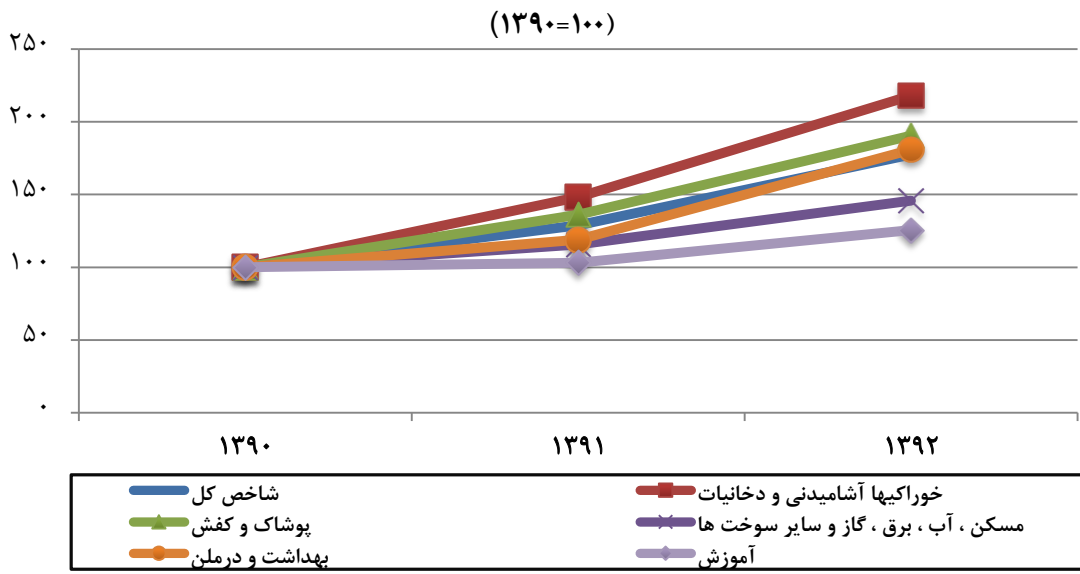
(۲) ضریب اهمیت و شاخص هتل در گروه کالاهای غیر خوراکی و خدمات و رستوران در گروه خوراکی ها منظور شده است.

(۳) شاخص کل منهای ارزش اجاری واحدهای مسکونی ملکی.

مأخذ: مرکز آمار ایران. (رپ).

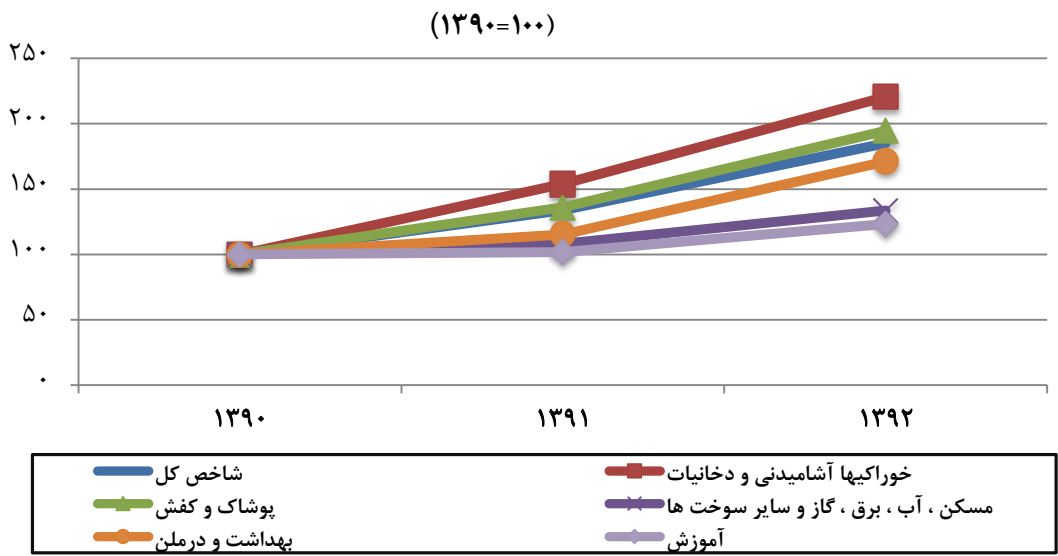
۲۱- شاخص‌های قیمت سالنامه آماری استان لرستان- ۱۳۹۲

۲۱-۱- شاخص بهای برخی از کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری بر حسب گروه‌های اختصاصی

مبنا: جدول ۲۱-۱

۲۱-۲- شاخص بهای برخی از کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی بر حسب گروه‌های اختصاصی

مبنا: جدول ۲۱-۲